

Dr hab. Waldemar Wojtasik prof. UŚ
Instytut Nauk Politycznych
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Ocena osiągnięcia naukowego, które stanowi cykl publikacji powiązanych tematycznie pod tytułem: „Współczesne oddziaływanie propagandowe” oraz pozostałego dorobku naukowego, dydaktycznego i organizacyjnego w postępowaniu habilitacyjnym dra Roberta Rajczyka

Niniejsza recenzja sporządzona została w związku z decyzją Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów o powołaniu komisji w postępowaniu habilitacyjnym dra Roberta Rajczyka w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauki o polityce i administracji oraz wyznaczeniu mnie na recenzenta. Jest sporządzona zgodnie z przepisami ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2003 nr 65 poz. 595 z późn. zm.; tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 1789), pozostającymi w związku z art.179 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018, poz. 1669 z późn. zm.).

1. Sylwetka Habilitanta

Pan dr Robert Rajczyk ukończył studia magisterskie na kierunku politologia na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach w 2000 roku. W latach 2005- 2009 pod kierunkiem dra hab. Jana Iwanka, prof. UŚ, przygotowywał rozprawę doktorską poświęconą pozycji ustrojowej i politycznej polskiej mniejszości narodowych w rumuńskim systemie politycznym. Rozprawę pt. „*Polska mniejszość narodowa w rumuńskim systemie politycznym*”, obronił 11 stycznia 2011 roku i decyzją Rady Wydziału Nauk Społecznych z 12 stycznia 2011 roku nadano Mu tytuł doktora nauk humanistycznych w dziedzinie nauk o polityce, ze specjalnością: współczesne systemy polityczne.

Uniwersytet Śląski w Katowicach
Wydział Nauk Społecznych
Instytut Nauk Politycznych
ul. Bankowa 11, 40-007 Katowice
tel. 32 359 12 71, 32 359 21 31, e-mail: inp.wns@us.edu.pl

www.us.edu.pl/instytut/inp

W latach 2005 - 2011 Habilitant był zatrudniony na stanowisku asystenta w Zakładzie Systemów Politycznych Państw Wysokorozwiniętych, w Instytucie Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego. Od 2011 roku był pracownikiem Zakładu Systemów Politycznych Polski i Państw Europy Środkowej i Wschodniej. Od 2019 roku jest pracownikiem Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Medialnej Uniwersytetu Śląskiego. W latach 2012 - 2018 współpracował także z Wyższą Szkołą Techniczną w Katowicach, Wyższą Szkołą Ochrony Pracy w Katowicach, Wyższą Szkołą Biznesu w Dąbrowie Górniczej oraz Krakowską Akademią im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego.

2. Ocena osiągnięcia naukowego w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2003 nr 65 poz. 595 z późn. zm.; tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 1789) pozostającego w związku z art.179 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018, poz. 1669 z późn. zm.).

Jako osiągnięcie naukowe, określone przez przepisy art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2003 nr 65 poz. 595 z późn. zm.; tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 1789), pozostającego w związku z art.179 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, (Dz.U. 2018, poz. 1669 z późn. zm.), Pan dr Robert Rajczyk wskazał cykl powiązanych tematycznie publikacji zatytułowany: „*Współczesne oddziaływanie propagandowe*” składający się z 10 pozycji, do których należą: 3 monografie, 4 artykuły opublikowane w czasopiśmie naukowych i 3 rozdziały w pracach zbiorowych.

Omawiane osiągnięcie mieści w obrębie dyscypliny nauki o polityce i administracji, jest oryginalne i spójne pod względem przedmiotu badań. Na podkreślenie zasługuje również fakt, że częścią cyklu powiązanych tematycznie publikacji są aż 3 monografie, będące efektem dociekań naukowych Habilitanta.

Pierwsza z monografii, *Komunikowanie lokalne w Polsce. O instrumentach polityki komunikacyjnej samorządów*, Wydawnictwo Gnome, Katowice 2013, relatywnie najslabiej związana z przedmiotem ocenianego cyklu publikacji, podejmowała problematykę wykorzystania nowoczesnych narzędzi informatycznych do komunikowania się z odbiorcami usług publicznych. W wymiarze oddziaływania propagandowego zostały w niej poczynione ustalenia dotyczące zjawiska budowania pozornej wiarygodności poprzez wydawanie prasy lokalnej przez komunalne spółki prawa handlowego, zależne pod względem właścicielskim od władz samorządowych. Badania zawarte w monografii ukazały nie tylko przedmiot, ale także skalę takich praktyk manipulacyjnych w jednostkach samorządu terytorialnego w Polsce. Publikacja jest przykładem udanie zaprojektowanego, zrealizowanego i upowszechnionego projektu badawczego.

Druga z ocenianych monografii, *Nowoczesne wojny informacyjne*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2016, podejmuje problematykę roli propagandy we współczesnym świecie, w kontekście konfliktowości samego zjawiska. Przedmiotem jej badań było ustalenie relacji pomiędzy zmianą form oddziaływania propagandowego w związku z rozwojem technologicznym, a modyfikacją treści przekazów w celu kreowania konkretnych postaw i opinii. Dla realizacji badań wykorzystano metody ilościowe i jakościowe w obszarze mediów tradycyjnych oraz mediów społecznościowych. Badania ilościowe polegały na pomiarze liczby wskazującej na zasięgi informacji w mediach społecznościowych zaś badania jakościowe polegały na dokonaniu kategoryzacji zawartości przekazów propagandowych ukazujących się w mediach tradycyjnych i społecznościowych. Analizy jakościowe polegały na odwołaniach do studiów przypadków dotyczących form oddziaływania propagandowego na odbiorców. Potwierdzone wnioski z badań zostały zoperacjonalizowane za pomocą następujących stwierdzeń: 1. Nowoczesne wojny informacyjne toczą się równolegle na trzech frontach: e-wizerunek i zarządzanie wirtualną reputacją; za pośrednictwem mediów narracyjnych; dyplomacja cyfrowa. 2. Motywem przewodnim jest użycie miękkiej siły w postaci oddziaływania poprzez kulturę lub w sferze wartości. 3. Celem toczonych współcześnie wojen informacyjnych jest z jednej strony uzyskanie przewagi informacyjnej, z drugiej zaś zyskanie przewagi gospodarczej, która obecnie determinuje pozycje geopolityczną podmiotu stosunków międzynarodowych. Przytaczane ustalenia mają holistyczny i innowacyjny charakter.

Ostatnia z ocenianych monografii zatytułowana jest *Oblicza współczesnej propagandy. Przypadek chińsko-tajwańskiej wojny informacyjnej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego,

Katowice 2019. Praca jest analizą studiów przypadków działań propagandowych prowadzonych przez Republikę Chińską (Tajwan) oraz Chińską Republikę Ludową. Istotność podjętego problemu badawczego wynika z faktu, że obszar badawczy stanowi przypadek szczególny w relacjach bilateralnych współczesnych stosunków międzynarodowych. Analiza form i przebiegu najdłuższego we współczesnej historii konfliktów propagandowych pozwala prześledzić nie tylko rozwój technik propagandowych, ale przede wszystkim korelację pomiędzy stosowanymi metodami a realizowanymi celami propagandowymi. Chronologicznie i równoległe z rozwojem technik propagandowych w chińsko-tajwańskim pojedynku propagandowym następowała również ewolucja celów propagandowych. Niezależnie od pozycji geopolitycznej i posiadanych zasobów, rewolucja informacyjna umożliwia udział w globalnym dyskursie medialnym podmiotom do tej pory z niego wykluczonym lub stygmatyzowanym jak Tajwan na arenie międzynarodowej.

W przedstawianym cyklu publikacji zawarte zostały także 4 artykuły opublikowane w czasopiśmie naukowych. Pierwszy z nich *The role of social media during protests on Maidan*, „Communication Today”, vol. 6(2)/2015, został opublikowany w czasopiśmie indeksowanym w bazach Web of Sciences i Scopus. Jest efektem projektu badawczego, zrealizowanego w 2015 roku, we współpracy z Uniwersytetem im. Borisa Grinchenko w Kijowie oraz Uniwersytetem Narodowym im Iwana Franko we Lwowie. Projekt sfinansowany został z dotacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Kolejny artykuł *Institutionalization of Ukraine's information policy as a function of strategic communication*, „Central European Political Studies”, nr 3/2018, stanowi analizę polityki informacyjnej realizowanej przez Ukrainę po wydarzeniach na kijowskim Majdanie. Dokonując podziału działań informacyjnych realizowanych przez ukraińską egzekutywę na strategiczne, operacyjne i instytucjonalne, poddano w nim analizie politykę informacyjną w kontekście realizacji funkcji strategicznej komunikacji. Kolejny artykuł pt. *Media samorządowe jako narzędzie kreacji wizerunku lokalnego lidera i jego otoczenia (na przykładzie treści publikowanych w tygodniku samorządowym „Twoje Tychy”*, „Athenaeum. Polskie Studia Politologiczne”, Vol. 34/2012, stanowi uzupełnienie w postaci studium przypadku konstatacji zawartych w monografii *Komunikowanie lokalne w Polsce. O instrumentach polityki komunikacyjnej samorządów*. W wyniku przeprowadzonych badań ustalono, że media samorządowe stanowią istotne narzędzie oddziaływania propagandowego, kształtując pożądany wizerunek władz miasta oraz powiązanych z gminą instytucji. Ustalenia badawcze pozwoliły na sformułowanie wniosku, iż konkretne medium

samorządowe nie kreuje płaszczyzny debaty o charakterze lokalnym, stając się wyłącznie nośnikiem jednostronnej informacji, której celem jest oddziaływanie propagandowe. Ostatni z artykułów, *World's impact of Taiwanese media system*, „China Media Research”, Issue Vol. 12, No. 3, 2016 opublikowany został w międzynarodowym obiegu naukowym poprzez uplasowanie w chińsko-amerykańskim czasopiśmie naukowym. Przedstawiono w nim problem globalnego oddziaływania propagandowego w wymiarze nowych mediów. Poddano analizie wpływ przekazów medialnych dotyczących problematyki tajwańskiej na obraz Republiki Chińskiej w informacyjnych kanałach telewizyjnych.

Listę publikacji w ocenianym cyklu uzupełniają 3 rozdziały zamieszczone w pracach zbiorowych. Pierwszy z nich, *Rola komunikacji strategicznej we współczesnym świecie. Przypadek Republiki Chińskiej (Tajwanu)*, wskazuje główny cel tajwańskiej komunikacji strategicznej, którym jest wzrost znaczenia tego państwa w międzynarodowych stosunkach gospodarczych. W kolejnym tekście pt. *Measures and objectives of Taiwanese digital diplomacy*, dokonano prezentacji środków i analizy celów Republiki Chińskiej w realizacji działań z zakresu dyplomacji cyfrowej. W kręgu szczególnego zainteresowania naukowego znalazły się przejawy aktywności w przestrzeni nowych mediów. Ostatni rozdział nosi tytuł *Przejawy rosyjskiej propagandy w Polsce w przestrzeni nowych mediów*. Wskazuje on na istnienie ścisłej korelacji pomiędzy schematami narracyjnymi, a uzyskiwaniem przewagi informacyjnej w międzynarodowym środowisku informacyjnym, także w kontekście zjawiska budowania pozornej wiarygodności w celu zwiększenia efektywności oddziaływania propagandowego.

Przedstawiony do oceny cykl powiązanych tematycznie publikacji spełnia więc ustawowe kryteria, pozwalając w moim mniemaniu na uzyskanie przez Pana dra Roberta Rajczyka stopnia doktora habilitowanego. Jest bowiem dowodem na świadomie i skutecznie zrealizowany proces rozwoju naukowego, wspartego osadzeniem w międzynarodowym środowisku naukowym. Jego istotą jest podążanie za najbardziej aktualnymi trendami w badaniach naukowych, czego wyrazem są publikacje analizujące węzłowe problemy we współczesnych naukach politycznych. Problematyka propagandy politycznej bez wątpienia należy do nich, a autorski i dojrzały sposób badania tego zjawiska przez Habilitanta stanowi dla mnie podstawę do stwierdzenia, że osiągnął już niezbędny poziom naukowej doskonałości. Warty podkreślenia jest także fakt aktualności podejmowanych problemów badawczych. Kwestie związane z propagandowym obrazem kijowskiego Euromajdanu

czy chińsko-tajwańską wojną informacyjną należą do najczęściej podejmowanych przez badaczy we współczesnej nauce. Doszukując się słabszych stron ocenianego dorobku naukowego wskazałbym na małą liczbę publikacji w najbardziej renomowanych czasopismach naukowych, indeksowanych choćby w bazach Scopus i Web of Sciences.

3. Ocena w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej.

Wśród innych aktywności naukowych Pana dra Roberta Rajczyka na szczególne podkreślenie zasługuje zakres oraz zasięg podejmowanej współpracy międzynarodowej, która dodatkowo jest ściśle powiązana z prowadzonymi badaniami oraz ich wymiernymi efektami w postaci publikacji. Mam tutaj na myśli przede wszystkim zinstytucjonalizowaną współpracę w ramach grantów tajwańskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych: (1) *World's impact on Taiwanese media system* (2015) oraz *Public diplomacy. A modern tool of Taiwanese diplomacy* (2017). Oba z nich zostały zrealizowane we współpracy z Nanhua University w Dalin, a ich wymiernymi efektami były publikacje. Na podkreślenie zasługuje również udział Habilitanta w zespole badawczym w ramach projektu *The role of social media during protests on Maidan - comparative research*, który został zrealizowany we współpracy z Kijowskim Uniwersytetem im. Borisa Grinchenko w Kijowie oraz Uniwersytetem Narodowym im Iwana Franko we Lwowie. Ten ostatni projekt obrazuje jeszcze jedną ważną kompetencję Pana dra Roberta Rajczyka – umiejętność pracy w zespołach naukowych. Świadczy o tym także fakt licznych współautorstkich publikacji, co stanowi pozytywne wyróżnienie wśród wcale licznej grona polskich badaczy nauk politycznych, realizujących tylko, albo przede wszystkim, projekty indywidualne.

Na dorobek popularyzatorski Habilitanta można spojrzeć w dwóch wymiarach: wykładów i wygłoszonych referatów na konferencjach naukowych oraz środowiskowego umiejscowienia opublikowanych prac. W tym pierwszym wymiarze dorobek popularyzatorski oceniam bardzo wysoko. Składają się na niego wystąpienia i wykłady m.in. w: Niemczech (Technische Universität Dortmund), Słowacji (Univerzita Mateja Bela), Czechach (Charles University; University of Ostrava), Mołdawii (Free International University of Moldova), Hiszpanii (Universitat Autònoma de Barcelona; Universidad Complutense de Madrid; Universidad de Granada), Turcji (Kadir Has

University), Rumunii (University of Bucuresti), Tajwanie (Nanhua University), Węgrzech (Open Society Institute; Nemzeti Köszolgálati Egyetem), Ukrainie (Jury Fedkovyvh National University), Hong Kongu (Hongkong Baptist University). Drugi wymiar ukazuje Pana dr Roberta Rajczyka jako badacza publikującego ponadlokalnie, nie tylko i nie przede wszystkim w macierzystym ośrodku naukowym. Wiele publikacji ukazało się w wydawnictwach najbardziej renomowanych polskich uniwersytetów. Należy jednak zauważyć, że słabszą częścią kwestii popularyzatorskich jest relatywnie mała liczba publikacji wydanych za granicą.

4. Konkluzja

Po zapoznaniu się z otrzymanymi materiałami stwierdzam, że przedstawiony cykl publikacji powiązanych tematycznie pod tytułem: „*Współczesne oddziaływanie propagandowe*”, przedłożony przez Pana dr. Roberta Rajczyka jako osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. 2003 nr 65 poz. 595 z późn. zm.; tekst jednolity: Dz.U. 2017 poz. 1789), pozostającymi w związku z art.179 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2018, poz. 1669 z późn. zm.) wnosi oczekiwany wkład w rozwój nauki, w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie nauk o polityce i administracji, a tym samym spełnia wymagania stawiane w tym względzie przez przepisy prawa.

600 6,5 m.

WPŁYNEŁO

dnia 10.08.2020 r.
noce